

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ**

Дяченко С. Є.

*КЗ «Полтавська ЗОШ І-ІІІ ст. № 28
Полтавської міської ради Полтавської області»
sdyachenko@gmail.com*

Сучасна система професійної підготовки працівників психологічної служби в Україні характеризується постійними змінами на рівні законодавчої бази, які відображуються на специфіці готовності фахівців. Нормативні державні документи, що спрямовують розвиток вищої освіти України основними орієнтирами удосконалення системи професійної підготовки фахівців визначають перехід від особистісно-відчуженого до інноваційного, суб'єктоцентрованої освіти [2, с. 207]. Суб'єктоцентрована освіта зовні та внутрішній особистості провідний у розвитку світогляд школяра 5-9 класів є провідними орієнтирами розбудови змісту.

Формування системи розвитку світогляду школярів уможлиблюється за умов упровадження в навчально-виховний процес особистісно зорієнтованих технологій, які мають ґрунтуватися на ретельному врахуванні тих зовнішніх та внутрішніх чинників, що сприяють виробленню світоглядних уявлень, моральних та естетичних переконань учнів [5, с. 192].

Сучасний фахівці психологічної служби України мають уміти організовувати свою роботу на основі особистісно-зорієнтованої педагогічної парадигми, при цьому використовувати інноваційні підходи та враховувати сучасні вимоги суспільства. Виконання зазначених завдань потребує цілісного комплексного аналізу особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців психологічної служби в системі освіти та сприяти визначенню у супроводі та підтримці враховуючи, що ринок праці різко змінюється, змінюються пріоритети, відбувається трансформація професій. Соціально-педагогічний супровід в освітньому просторі України є відображенням об'єктивних вимог, які висуваються демократичним суспільством, що має на меті забезпечення соціального захисту та прав на освіту всім своїм громадянам у тому числі, що у зв'язку з військовою агресією вимушено змінили

місце проживання, роботи не лише в межах України, а і у інші європейські держави.

Ключовим вектором розвитку освіти є «компетентнісний підхід», в основі якого лежить формування здатності самостійно та творчо вирішувати різноманітні (життєві, навчальні, професійні) ситуації, а також швидко пристосовуватись до мінливих умов [6, с. 161-170].

Сучасні тенденції розвитку галузі соціальних та поведінкових наук ставлять вимоги до фахівців, які мають володіти вміннями генерування інноваційних ідей на основі інтеграції загальних та фахових компетентностей. Тож бути професіоналом своєї справи на сьогодні можливо особистості, яка вміє креативно мислити, самостійно приймати складні рішення, чітко організовувати власний час, володіє комунікативною творчістю [7].

Для того, аби вказані вище концептуальні положення набули практичної спрямованості, вони мають бути конкретизовані через опис тих методологічних підходів та ґрунтованих на них методичних засобів, які можуть бути реалізовані в освітній практиці. Очевидно, що вони мають мислитися як психолого-педагогічна система, котра враховує вікові, психічні та інші індивідуально-типологічні особливості суб'єктів навчальної діяльності [4, с. 36-49]. З огляду на це, психолого-педагогічні засади розвитку світогляду учнів мають проектуватись на двох рівнях: теоретико-методологічному та методичному. На теоретико-методологічному рівні проектування будується модель того розвивального освітнього середовища, в якому мають розгортатися дві взаємопов'язані діяльності – викладання та учіння [4, с. 36-49].

Актуальність дослідження системи підготовки психолого-соціально-педагогічних кадрів до професійної діяльності в умовах трансформації професій обумовлена соціальним замовленням суспільства та підготовки компетентних фахівців Психологічної служби освіти, які матимуть системні знання з технологій, методів, діагностик, матимуть практичний досвід імплементації та практики супервізії професійної та особистісних підходів, компетенцій необхідних для здійснення такої роботи.

Метою є визначення теоретико-методологічних аспектів та методичну базу методів, діагностик, інноваційних технологічних підходів та соціально-педагогічного супроводу у соціальній,

професійній, психологічній та педагогічній сфері здобувачів освіти другого ступеня загальної середньої освіти для організації роботи та розвитку компетенцій. Особливої уваги заслуговує підготовка майбутніх психологів, соціальних педагогів, які б мали приймати активну участь у процесі верифікації професійної орієнтації, ідентифікації та соціальному розвитку, супроводу учасників освітнього процесу.

Методика та організація дослідження. Дії, діяльність, що передбачена Наказом МОН України від 22.05.2018 № 509 Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України у розділі III. Основні завдання, принципи та функції психологічної служби пункті 4. Напрями діяльності працівників психологічної служби, передбачені структурні елементи: діагностика, профілактика, корекція, навчальна діяльність, консультування, зв'язки з громадськістю та просвіта – як, формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

В нашому дослідженні та трактуванні рівнів: теоретико-методологічного та методичного з соціально-педагогічного супроводу ми спиралися саме на зміст напрямків діяльності працівників психологічної служби та склали програму соціально-педагогічного супроводу на основі принципів соціально-емоційного навчання.

Напрямок, діагностики, можливо реалізувати у попередньо створених безпечних умов навчання учасників освітнього процесу на початку навчального року або на початку реалізації програми у новоствореній групі.

Соціально-педагогічна діагностика – це спеціально організований процес отримання інформації про вплив на особистість і соціум різних факторів [3, с. 13].

Щоб сформувавши зміст який передбачатиме вплив факторів, що суб'єктноцентрована освіта ззовні та, внутрішній, особистості провідний у розвитку світогляд школяра склали соціально-педагогічний супровід у інноваційну програма яка складається з роздаткових матеріалів або їх відповідників за допомогою інформаційних технологій: 1) учню (дитині); 2) родині (батькам чи особам, що їх замінюють); 3) педагогічним працівникам за спільною тематикою, та, окремо, матеріали для батьківських зборів. Інноваційна програма не лише з друкованими посібниками, а і мультимедіа застосунками та інформаційно-

технологічними засобами методично забезпечують напрямки: консультування, навчальної діяльності, корекції, профілактики, зв'язків з громадськістю.

Доповнення та верифікація теоретико-методологічних аспектів та методичної бази методів, діагностик, інноваційних технологічних підходів та соціально-педагогічного супроводу у соціальній, професійній, психологічній та педагогічній сфері здобувачів освіти другого ступеня загальної середньої освіти для організації роботи та розвитку компетенцій триває. Дотичну до нашого дослідження програму «Соціальних емоційних компетентностей XXI століття» започатковано в Полтаві з 14 листопада 2019 р., в Україні з липня 2017 р.

Результати дослідження. За результатами аналізу запитів учасників освітнього процесу до працівників психологічної служби України у 2022–2023 рр. виокремлено основні напрями проблемних питань, а саме: психологічний та соціально-педагогічний супровід [1, с. 6], що доводить потребу у розробці інноваційних програм та методики з використанням інформаційних технологій та у час військового стану в Україні, а саме підготовки майбутніх психологів до соціально-педагогічного супроводу здобувачів другого рівня загальної середньої освіти.

Висновки: Підготовка майбутніх психологів до соціально-педагогічного супроводу здобувачів другого рівня загальної середньої освіти обумовлена соціальним замовленням суспільства та загалом фахівців Психологічної служби освіти, які матимуть системні знання з технологій, методів, діагностик, матимуть практичний досвід імплементації та практики супервізії професійної та особистісних підходів, компетенцій необхідних для здійснення такої роботи є актуальною і має місце більш детального дослідження. В майбутньому ми плануємо продовжити дослідження теми та вивчення більш детально ознак та принципів ефективного соціально-педагогічного супроводу та навчання майбутніх фахівців Психологічної служби освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правова база. Інститут модернізації змісту освіти. Лист МОН від 21.08.2023 №1/12492-23 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2023/2024 навчальному році» URL: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/normatyvno-pravova-baza/>

2. Сайко Н. О. Технологія коучингу у роботі соціального педагога. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. № 3. С. 207–214.
3. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах: метод. рек. / авт.-упор. В. Г. Панок, З. О. Гаркавенко, О. Г. Карагодіна, А. С. Шапошнікова. 2-е вид., стереотип. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 78 с.
4. Тітов І. Г. Психологічні передумови становлення світогляду особистості в юнацькому віці. *Психологія і особистість*. 2018. № 1 (13). С. 36–49.
5. Тітов І. Г. Психолого-педагогічні засади розвитку світогляду учнів. *Психологічний і педагогічний дискурс: наукові записки вчених*: зб. матеріалів конф. / за заг. ред. проф. Т. О. Олефіренка. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 191–194.
6. Тітова Т. Є., Крикля К. П. Психологічний супровід адаптації першокурсників до навчання у ВИШІ. *Психологія і особистість*. 2018. № 1. С. 161–170.
7. Яланська С. П., Атаманчук Н. М. Розвиток творчості майбутніх фахівців галузі соціальних та поведінкових наук. Diss. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021.

ГРУПОВІ МЕТОДИ РОБОТИ ІЗ ПЕДАГОГІЧНО ЗАНЕДБАНИМИ ДІТЬМИ ГРУПИ РИЗИКУ

Єнгалічева І. В.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ira2100@gmail.com*

У центрі уваги дорослих та фахівців різних сфер діяльності (педагогічної, соціальної, психологічної) знаходяться діти. Діти виховуються та розвиваються у суспільстві та є повноцінними її членами. Сьогодні спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей, що перебувають у групі ризику. Причинами цього є погіршення матеріального стану більшості сімей, зайнятість батьків на роботі, що позначається на вихованні дітей, інтернет залежність дітей, військовий стан в Україні, внаслідок збройної агресії російської федерації тощо. Тому, питання соціальної роботи з окремими категоріями дітей є актуальним і на часі.

З огляду на вищезазначене ставимо за **мету** – дослідити ефективні групові методи соціальної роботи з педагогічно занедбанними дітьми групи ризику. Для вирішення поставленої мети вважаємо за необхідне: дослідити зміст ключових понять «група ризику», «педагогічна занедбаність»; з'ясувати особливості розвитку педагогічно занедбаних дітей та визначити найбільш ефективні групові методи роботи з даною категорією дітей.